

รูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

The Model of Educational Policy Development in the Primary Educational Service Area

รุ่งนภา รุ่งเรืองศิลป์*
ดร.ศักดา สถาพรวงษา**
ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 108 เขต มีผู้ให้ข้อมูลเขตการศึกษาละ 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 540 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การสังเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ขั้นที่ 2 การศึกษารูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นการศึกษาโดยจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และนำรูปแบบการพัฒนานโยบายการ

ศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปทดลองใช้ จำนวน 1 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบตามลำดับขั้นตอนคือ ด้านการระบุปัญหา มี 18 ตัวแปรย่อย ด้านการรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ มี 26 ตัวแปร ด้านการกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ มี 17 ตัวแปร ด้านการยกร่างนโยบายและการจัดทำนโยบาย มี 19 ตัวแปร ด้านการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มี 15 ตัวแปร โดยค่าน้ำหนักของตัวแปร (Factor Loading) ระหว่าง 0.50 - 0.952) รูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการระบุปัญหา ขั้นการรวบรวมข้อมูลและเสนอ

* นักศึกษาลัทธิสุตรคุณบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

** อาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อมูลสารสนเทศ ขั้นตอนการกำหนดทางเลือกและเลือก
ทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการร่างนโยบายและ
การจัดทำนโยบาย และขั้นตอนการประกาศใช้นโยบายและ
การกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดย
ทั้ง 5 ขั้นตอน และตัวแปรย่อยของแต่ละขั้นตอนได้
รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยปฏิบัติการทุก
ประเด็นว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนานโยบายการศึกษา
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามชั้น
ตอนและตัวแปรย่อยทุกประเด็นร้อยละ 100

คำสำคัญ: รูปแบบ การพัฒนานโยบายการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

The purposes of the study wereto study
the factors and a model of policy development
of primary educational service area office. The
research design was divided into two steps; the
first step was to analyze the factors of policy
development, the researcher reviewed related
literature and interviewed 17 experts. The
instruments for this step were interview form,
checklist and questionnaire. The sample was
108 primary educational service area offices.
The respondents were 5 officers from each
office, totally 540 respondents. The statistical
analysis was content analysis, arithmetic mean,
standard deviation, and confirmatory factor
analysis. The second step was to study a model
of educational policy development of primary
educational service area office by try out the
model which settled with primary educational
service area office. The instruments for this
step were checklist form, content analysis from
a focus group discussion of 5 experts. The

statistic used frequency and percentage.

The findings of this study were as
follows: 1)The component of policy development
of primary education service area office
composed of 5 steps; Identify problem,
composed of 18 variables. Data collection and
information, composed of 26 variables.Option
analysis, composed of 17 variables. Policy
formulation composed of 17 variables.And policy
implementation, composed of 15 variables. All
variables of each components had a factor
loading 0.50 - 0.95.2) The model of policy
development of primary educational service area
office composed of 5 steps; identified problems,
data collection and information, option analysis,
policy formulation, and policy implementation.
It was confirmed by the experts with 100
percent that all components and variables were
practicablefor policy development in primary
educational service area office. Those variables
of five steps were confirmed from the primary
educational service area office with 100 percent.

Keywords: Model, Policy Developmentin
Educational, Office of Primary Educational
Service Area

บทนำ

การบริหารองค์กรมีองค์ประกอบหนึ่งของการ
การบริหารจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั่นก็คือ
การมีนโยบายขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งนโยบายเปรียบ
เสมือนธงหลักชัยขององค์กรที่ทุกคนในองค์กรนั้นจะ
ต้องทำความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปในทาง
เดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ
จะต้องกำหนดนโยบายในการบริหารงานให้ชัดเจนทุก

คนมีความเข้าใจและถือปฏิบัติ ทั้งนี้ นโยบายสามารถที่จะเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารและขององค์กร และเป็นกรอบในการตัดสินใจของผู้บริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายเป็นเครื่องบังคับทิศทางการทำงาน ซึ่ง แมสซี และ ดักลาส (Massie and Douglas, 1981) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายไว้ว่า นโยบายช่วยให้ประหยัดเวลาในการบริหาร ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานภายในองค์กร และทำให้องค์กรเกิดความมั่นคงและสามารถลดความเครียดของสมาชิกภายในองค์กรได้ นอกจากนี้ นโยบายยังช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารแต่ละระดับแต่ละบุคคลกล้าที่จะตัดสินใจ และยังทำหน้าที่เป็นโครงร่างที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในแต่ละระดับให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ยุติธรรม และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

ดรอร์ (Dror, 1968) ได้เสนอกระบวนการนโยบายไว้ในหนังสือชื่อ Public Policy Making Re-examined และกล่าวว่า กระบวนการนโยบายประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนเตรียมการเพื่อกำหนดนโยบาย (Metapolicy Making) ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย (Policymaking Stage) และขั้นภายหลังจากการกำหนดนโยบายแล้ว (Post-policymaking Stage) ในขณะที่ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1975) ได้เสนอในหนังสือชื่อ Public Policy Making ว่ากระบวนการนโยบาย (Policy Process) อย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ การระบุปัญหา การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งในการบริหารนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา รวมเป็นจำนวน 183 เขต มีโรงเรียนในสังกัด

28,660 โรงเรียน โดยได้กำหนดภารกิจไว้ จำนวน 7 กลุ่ม และ 1 หน่วยงาน ดังนี้ 1. กลุ่มอำนวยการ 2. กลุ่มบริหารทั่วไป 3. กลุ่มบริหารงานบุคคล 4. กลุ่มนโยบายและแผน 5. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 6. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน 7. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล และหน่วยสอภภายใน จึงจำเป็นต้องมีนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจะต้องกำหนดนโยบายและมีการนำนโยบายที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการจัดทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีวิธีการดำเนินงานและมีรายละเอียดตลอดจนมีปัญหาหรืออุปสรรคที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนานโยบายที่สมควรมีการปรับปรุงหรือควรพัฒนาอย่างไรบ้าง และรูปแบบ (Model) การพัฒนานโยบายควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งตรงกับบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ.2546 ในประเด็นหนึ่งที่เป็นหน้าที่หลักคือ การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ และกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานประสานส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาใน

เขตพื้นที่การศึกษา จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง บุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ และประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานส่งเสริมการดำเนินงานของ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะ สำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษาปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มีมอบหมาย

ผู้วิจัยในฐานะที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบทบุรี เขต 1 อีกทั้งผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรที่รับผิดชอบงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นแนวทางและวิธีการที่จะดำเนินการในการจัดทำนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาที่เหมาะสมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อยืนยันรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีประเภทรูปแบบของ วิลเลอร์ (Willer, 1967: 50-54), รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548: 14 - 16), จินตนา จันทรเจริญ (2553: 77 - 89) และนิวัตร นาคะเวช (2554: 44 - 46) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ได้ 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนานโยบาย 2) ความสำคัญของรูปแบบ และการพัฒนานโยบาย ส่วนที่ 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศ 3) การเตรียมและการเสนอทางเลือก 4) การยกวางนโยบายและการจัดทำนโยบาย และ 5) การประกาศใช้นโยบาย ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบ 2) ยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ส่วนที่ 4 เงื่อนไขประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมภายใน เช่น ยุทธวิธี โครงสร้างระบบ ค่านิยม ผู้ร่วมงาน ฯลฯ สิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ฯลฯ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาของ ลาสเวลล์ (Lasswell, 1977: 27-30) โดลว์ แอน ลินด์ (Dluhy and Lind, 1967: 82 - 89), ลินด์บลอม (Lindblom, 1968: 4), ดรอร์ (Dror, 1968: 163- 194), เดวิส (Davis, 1977: 190 - 199) โดยที่ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ ดังนี้ 1) ขั้นตอนการระบุปัญหา 2) ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ 3) ขั้นตอนการกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ

4) ขั้นตอนการร่างนโยบายและการจัดทำนโยบาย 5) ขั้นตอนการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งรวบรวมจากเอกสาร ผลงานวิจัย หนังสือ บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยการทำการวิเคราะห์เอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศ นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษาและนักบริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ นำไปทดลองใช้ ปรับปรุงคุณภาพ นำเครื่องมือที่พัฒนาแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์และสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

1.2 นำข้อสรุปที่ได้มาสังเคราะห์ (Content Analysis) เป็นองค์ประกอบนโยบายการศึกษา

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

1.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) โดยผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Method) โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญให้มีคุณสมบัติ ดังนี้ นักวิชาการด้านการศึกษา มีคุณสมบัติ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา 2) มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่สู่สาธารณชน 3) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษา และนักวิชาการ ด้านการบริหารการศึกษา มีคุณสมบัติ 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา 2) เป็นผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษา

1.4 นำบทสรุปตัวแปรด้านรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ (Content Analysis) เพื่อนำไปสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

2. การพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 นำตัวแปรที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานโยบายเป็นเครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire)

2.2 ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of Items Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป

2.3 การทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out)

กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 5 คนรวมเครื่องมือที่ได้ทดลองใช้ 30 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 108 เขตพื้นที่การศึกษามีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 540 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อให้ได้ องค์ประกอบของการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.2 การวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยนำองค์ประกอบไปวิเคราะห์โดยการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การนำผลการวิจัยไปทดลองใช้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยไปทดลองใช้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 1 เขต โดยผู้วิจัยเข้าไปเฝ้าดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องพร้อมทั้งบันทึกเหตุการณ์สังเกตสภาพแวดล้อม บัญญัติภายนอกและบัญญัติภายในที่เกี่ยวข้อง สอบถามความเห็นผู้เกี่ยวข้อง และ

สรุปเป็นรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนา นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบตามลำดับขั้นตอนคือ 1) ด้านการระบุนโยบาย มี 18 ตัวแปรย่อย 2) ด้านการรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ มี 26 ตัวแปร 3) ด้านการกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ มี 17 ตัวแปร 4) ด้านการยกย่องนโยบายและการจัดทำนโยบาย มี 19 ตัวแปร 5) ด้านการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มี 15 ตัวแปร โดยค่าน้ำหนักของตัวแปร (Factor Loading) ระหว่าง 0.50 - 0.95 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ชั้นการระบุนโยบายประกอบด้วย 18 องค์ประกอบพบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาด้านการระบุนโยบายภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน และองค์ประกอบตามน้ำหนักองค์ประกอบ (Confirm Factor Analysis) ที่ได้จากมากไปหาน้อย มีการสำรวจความต้องการของสมาชิกในองค์กรมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของสมาชิกในองค์กรมีการศึกษาค้นหาปัญหาในองค์กรมีการวิเคราะห์ความเร่งด่วนของปัญหา มีการระบุนโยบายที่ชัดเจน มีการศึกษาความเป็นไปได้และกำหนดเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของสมาชิกในองค์กร มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเทียบกับหน่วยเหนือใช้ภาพอนาคตกำหนดนโยบาย มีการนิยามปัญหา มีการระดมความคิดเพื่อช่วยกันวิเคราะห์ประเด็นปัญหา

ด้านต่าง ๆ ของปัจจัยที่มีต่อคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานปัจจุบันในรอบปีที่ผ่านมา ใช้นโยบายหน่วยเหนือเป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย สำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา มีการจัดระบบการประมวลผลข้อมูล มีการสรุปปัญหาที่จะแก้ไข มีการศึกษาบริบทภายนอกภายในขององค์กร มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในปีปัญหา มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .611-.825 โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการของสมาชิกในองค์กร มีค่าน้ำหนักมากที่สุด และองค์ประกอบเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในปีปัญหาที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

2) ขั้นการรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศประกอบด้วย 26 องค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน และองค์ประกอบตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมสารสนเทศที่ระบุปัจจัยเสี่ยง ออกแบบจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติมวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลด้านผลการดำเนินงานในแง่จุดด้อยขององค์กร รวบรวมข้อมูลด้านผลการดำเนินงานของครู รวบรวมข้อมูลครอบครัวของครู ประเด็นปัญหา รวบรวมสารสนเทศที่ระบุเป้าหมายความต้องการ มีการสังเกตสภาพจริงของข้อมูล รวบรวมสารสนเทศที่ระบุสภาพที่มีอยู่ ตรวจสอบรายการข้อมูลตามตัวชี้วัด รวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่รวบรวมไว้แล้วประชุมชี้แจงคณะทำงาน เก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ตรงประเด็น ตรวจสอบรายการข้อมูลตามหน่วยเหนือกำหนด แต่งตั้งคณะทำงาน สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลด้านผลการดำเนินงานในแง่จุดเด่นและความสำเร็จขององค์กร แต่งตั้ง

คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมสารสนเทศที่ระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลด้านผลการประเมินโรงเรียน รวบรวมข้อมูลด้านผลผลิตนักเรียน มีการนำเสนอข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ รวบรวมข้อมูลด้านผลการประเมินสำนักงาน มีการจัดทำระบบข้อมูล โดยมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง.951-.579 โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์มีค่าน้ำหนักมากที่สุด และองค์ประกอบเกี่ยวกับมีการจัดทำระบบข้อมูลมีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

3) ขั้นการกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำเนินการเตรียมและการเสนอทางเลือกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน และองค์ประกอบตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย ศึกษาและวิจัยเพื่อหาทางเลือก มีการกำหนดทางเลือกที่สอดคล้องกับบริบททางการเมือง วิเคราะห์ทางเลือกโดยใช้สหวิทยาการอย่างเป็นระบบ ศึกษาวิเคราะห์และแสวงหาโอกาสจากภายนอก วิเคราะห์ประสิทธิผลของทางเลือก วิเคราะห์ความคุ้มค่าของทางเลือก ศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดความสำเร็จ วิเคราะห์ประสิทธิผลของทางเลือก วิเคราะห์ผลดีผลเสียของแต่ละทางเลือก การกำหนดทางเลือกที่สอดคล้องกับปัญหา มีการกำหนดทางเลือกที่สอดคล้องกับทรัพยากรขององค์กรวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของ สพป. วิเคราะห์ศักยภาพการทำงานของ สพป. แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กำหนดทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการกำหนดทางเลือกที่สอดคล้องกับปัจจัยภายใน จัดประชุมปฏิบัติการการพัฒนา นโยบายของ สพป. โดยมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .894-.597 โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับศึกษาและวิจัยเพื่อหาทางเลือก มีค่าน้ำหนักมากที่สุดและองค์ประกอบเกี่ยวกับจัดประชุมปฏิบัติการ

การพัฒนาของ สพป. มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

4) ขั้นตอนการร่างนโยบายและการจัดทำนโยบายประกอบด้วย 17 องค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำเนินการร่างนโยบายและการจัดทำนโยบายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน และองค์ประกอบตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อย มีการปรับแก้นโยบายตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอทางเลือกให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา มีการตรวจสอบมาตรการและแผนงานของหน่วยเหนือ มีการกำหนดกิจกรรมวิธีการจัดหารทรัพยากร มีการจัดทำร่างนโยบายที่สอดคล้องกับวิธีดำเนินการ มีการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทศักยภาพมาตรการ มีการจัดทำร่างนโยบายที่สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล มีการยกวางนโยบายเพื่อให้บุคลากรใน สพป. ร่วมกันพัฒนา มีการตรวจสอบมาตรการตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดเป้าหมายของนโยบายที่ชัดเจน มีการทบทวนสภาพปัญหาและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา มีการจัดทำร่างนโยบายที่สอดคล้องกับแนวทางและมาตรการ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละนโยบาย ปรับปรุงร่างนโยบายตามข้อเสนอแนะ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการตรวจสอบนโยบายของหน่วยเหนือ มีการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมมากกำหนดเป็นนโยบาย มีการจัดทำร่างนโยบายที่มีความชัดเจนความเป็นไปได้ มีการจัดทำร่างนโยบายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ โดยมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .784-629 โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการปรับแก้นโยบายตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดและองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดทำร่างนโยบายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

5) ขั้นตอนการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 15

องค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติตามรูปแบบการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำเนินการประกาศใช้นโยบายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเพียง 1 ข้อ คือ มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนกำหนดทิศทางด้วยกัน ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและองค์ประกอบตามน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากมากไปหาน้อยการจัดทำ MOU ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติกำหนดมาตรการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ทำงานมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการประสานงานตรวจสอบติดตาม มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนกำหนดทิศทางด้วยกัน มีการประชุมเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในนโยบาย มีการกำกับติดตามรายงานผลเป็นระยะ ๆ ประชาสัมพันธ์นโยบายทุกรูปแบบ กำหนดบทบาทยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน กำหนดวิธีดำเนินงานทั้งระบบเพื่อการติดตามประเมินผล เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทำความเข้าใจร่วมกันในองค์กร มีการประกาศใช้นโยบายผ่านความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการสู่ความสำเร็จ มีการประกาศใช้นโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบาย กำหนดจุดเน้นที่ชัดเจนโดยมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .808-586 โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักมากที่สุด และองค์ประกอบเกี่ยวกับการกำหนดจุดเน้นที่ชัดเจน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

รูปแบบการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนระบุปัญหา ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ ขั้นตอนกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการร่างนโยบายและการจัดทำนโยบาย และขั้นตอนการประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยทั้ง 5 ขั้นตอน และตัวแปรย่อยของแต่ละขั้นตอนได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วย

ปฏิบัติการทุกประเด็นว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตามขั้นตอนและตัวแปรย่อยทุกประเด็น ร้อยละ 100

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลโดย แยกออกเป็น 2 ประเด็นคือ องค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจาก ข้อค้นพบขององค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบคือ 1. การระบุปัญหา 2. การรวบรวมข้อมูลและข้อมูลสารสนเทศ 3. การเตรียมและการเสนอทางเลือก 4. การยกร่างนโยบาย และการจัดทำนโยบาย 5. การประกาศใช้นโยบาย สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ใน เรื่องนี้ว่าองค์ประกอบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีลักษณะ เป็นพหุองค์ประกอบ และองค์ประกอบนี้ยังสอดคล้อง กับนักวิชาการหลายท่านคือ Ripley & Franklin กล่าวถึงขั้นตอนคือการระบุปัญหาและการจัดทำข้อเสนอ นโยบาย Lasswell and Kaplan ขั้นตอนของนโยบาย คือ 1.การกำหนดนโยบาย 2. การประกาศใช้ 3.การนำไปปฏิบัติ Anderson ได้แบ่งขั้นตอนการกำหนดนโยบายเป็น 5 ขั้นตอน 1. การระบุปัญหา 2. การกำหนดนโยบาย 3. การตัดสินใจนโยบาย 4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 5. การประเมินนโยบาย Dye ได้แบ่งขั้นตอนการกำหนดนโยบายเป็น 6 ขั้นตอน 1. การระบุปัญหา 2. การจัดระเบียบ 3. การกำหนดนโยบาย 4. การประกาศเป็นนโยบาย 5. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 6. การประเมิน

ผลนโยบาย และ Dunn แบ่งการกำหนดนโยบายเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1. การจัดระเบียบ 2. การกำหนดนโยบาย 3. การประกาศนโยบาย 4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 5. การประเมินผลนโยบายและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางคนา มัณยานนท์ ซึ่งศึกษาเรื่องการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการมัธยมศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันของนโยบายดังกล่าวทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม ในด้านการกำหนดนโยบายนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในเรื่อง 1. การระบุปัญหา 2. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 3. การเสนอทางเลือก 4. การจัดร่างนโยบาย 5. การประกาศใช้เป็นนโยบายเป็นอำนาจโดยตรงของคณะรัฐมนตรี ส่วนในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยที่มีบทบาทสำคัญ รูปแบบการพัฒนานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 5 ขั้นตอน ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการพัฒนานโยบายนั้น ผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายจะต้องทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีข้อมูลทั้งบริบทภายนอกองค์กร ข้อมูลภายในองค์กร เพราะข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในการจัดทำนโยบายของหน่วยงาน ในขณะที่ข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำมาทำการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นสารสนเทศที่จะนำไปใช้กับกระบวนการต่าง ๆ และจากข้อมูลดังกล่าวนี้ นักนโยบายจะนำไปกำหนดเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาของหน่วยงาน และยกร่างนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาขององค์กร จะได้ประกาศใช้เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของนักทฤษฎีดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอทั่วไป

1) ผู้รับผิดชอบการจัดทำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการ ขั้นตอน ในการพัฒนา นโยบายการศึกษาของหน่วยงาน โดยให้ความสำคัญกับการระบุนโยบาย การรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดทางเลือกและเลือกทางเลือกไปสู่การปฏิบัติ การยกร่างนโยบายและการจัดทำนโยบาย การประกาศใช้นโยบายและการกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2) หน่วยงานสายบังคับบัญชาในระดับกรม และกระทรวง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา นโยบายของหน่วยงานระดับปฏิบัติการ โดยให้เน้นทั้ง 5 ขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงลึกในกระบวนการ พิจารณานโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา โดยทำการศึกษาเชิงคุณภาพ

2) ควรนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปทดลองใช้ในหน่วยงานทางการศึกษาอื่น

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา นโยบายการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น

บรรณานุกรม

- จินตนา จันทร์เจริญ. (2553). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะ**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิวัตร นาคะเวช. (2554). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน**. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษและผู้้่นำการเปลี่ยนแปลง, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2548). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรางคณา มัถยานนท์. (2538). **การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 – 2539)**. วิทยานิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- Anderson, J.E. (1975). **Public Policy Making**. Great Britain: Thomas Nelson and Son.
- Dror, Yehezkel. (1968). **Systems Analysis for Development Decisions : Applicability, Feasibility, Effectiveness and Efficiency**. The Rand Corporation.
- Lasswell, H.D., and Kaplan. (1971). **Power and Society : A framework for political Inquiry**. Near Haven: Yale University Press.
- Lindblom Charles E.V. (1986). **The Policy – Making Process**. Englewood Cliffs. N.J.: Prentice - Hall. Massic and Douglas.